

Van Hove weet wel degelijk wat komedie is

Ayckbourn bij Toneelgroep Amsterdam

THEATER Toneelgroep Amsterdam, De kruistochten van Alan Ayckbourn, regie: Ivo van Hove. Gezien: 22/6, Stadsschouwburg Amsterdam. Aldaer nog t/m 24/6, 17/8 t/m 27/8, 30/11 t/m 4/12 en 12/2/05 t/m 18/2/05.

Het bleef nog lang onrustig in toneelminnend Nederland toen bekend werd dat Ivo van Hove zich ging storten op een blijspel van Alan Ayckbourn. De combinatie maakte in dubbel opzicht nieuwsgierig, omdat Van Hove niet bekend staat om zijn voorliefde voor komedie en Ayckbourn de laatste jaren vooral populair is bij de vrije producenten.

Geheel onterecht, meende de regisseur, en hij koos *De kruistochten* (1973) om te bewijzen dat Ayckbourn meer dan alleen lachen is. Eigenlijk draait het bij de Britse auteur altijd om relatiegeluk en huwelijkse trouw. Maar waar de relatiedrama's van bijvoorbeeld Tsjechov eindigen in totale desolaatheid, proberen de karakters van Ayckbourn er vaak nog het beste van te maken. Keiharde verwijten klinken en geheimen lekken uit, maar aan het eind moet iedereen met elkaar verder.

Van Hove heeft met het hier onbekende *De kruistochten* (*The Norman conquests*) een goede greep uit Ayckbourns enorme repertoire gedaan. Het stuk is dertig jaar oud, maar heeft weinig aan scherpte en zeggingskracht verloren.

Door een samenloop van omstandigheden brengen een broer, twee zussen en hun partners een gezamenlijk weekendje door in het

ouderlijk huis. Eigenlijk had het jongste zusje Annet (Karina Smulders) een amoureuze tripje gepland met haar zwager Norman (Hans Kesting), maar nu iedereen bij elkaar is, komt daar niets meer van terecht. En dan lopen de spanningen snel op.

Ayckbourn speelt graag met de structuur van zijn toneelstukken, zo ook hier. *De kruistochten* is een trilogie, waarin dezelfde situatie driemaal vanuit een ander perspectief wordt belicht. Decorontwerper Jan Versweyvelde zette een huisje op het toneel neer, waarin de acteurs verdwijnen als ze niet op hoeven. Het publiek kijkt drie keer naar hetzelfde weekendje, maar de tijden en locaties verschillen. Langzaam vallen zo alle puzzelstukjes in elkaar. Het slimme van deze constructie is dat gebeurtenissen telkens in een ander daglicht komen te staan, omdat de toeschouwer steeds meer voorkennis krijgt. Het gedrag van de familie wordt hierdoor extra komisch.

In deze tragikomedie maken twee mannen écht indruk met hun komediespel. Hans Kesting speelt de charmeur Norman met zo veel flair dat je hem zijn streken onmiddellijk vergeeft. Ongelukkig in zijn relatie met Ruth schopt hij tegen de kleinburgerlijkheid en weet hij mensen net zo gemakkelijk voor zich te winnen als af te stoten. Norman wil andere vrouwen gelukkig maken, vertelt hij, en dat betekent eigenlijk niet veel meer dan dat hij ze een goede beurt wil geven.

Fred Goessens, stille kracht van

Toneelgroep Amsterdam, speelt die andere prachttrol: de kinderlijke Rik. Hij heeft geaccepteerd dat hij ondersneeuwt bij zijn bitse vrouw Sara, en vertelt daarover met tranen in zijn ogen. "Ik vind het wel prettig dat mij verteld wordt wat ik moet doen." Goessens weet wat komediespelen is, maar overtuigt ook als hij de donkere kant van zijn karakter laat zien.

Omdat de voorstelling drie keer anderhalf uur duurt, hebben alle acteurs hun eigen momenten om te schitteren. Daarin slaagt Hilde Van Mieghem het minst; haar vertolking van het secreet Sara kent weinig nuance. Ook Johanna ter Steege (Ruth) gaat het komediespelen minder makkelijk af, maar weet gedurende de voorstelling haar personage steeds meer kleur te geven. Met als hoogtepunt haar ruzie met Norman, waarin beide echtelieden elkaar emotioneel alle hoeken van de kamer laten zien.

Uiteindelijk staat Norman met lege handen. Ten einde raad over zoveel vrouwelijk onbegrip richt hij zich aan het slot van de voorstelling tot het publiek: "Kan ik hier nog iemand gelukkig maken?"

Ja, Van Hove weet wat komedie is.

MERIJN HENFLING

TEN EINDE RAAD: 'KAN IK HIER NOG IEMAND GELUKKIG MAKEN?'

steeds dichterbij

EM-7419

STREKING

STREKING

STREKING